

UZVĀRDS — palīdz vai traucē?

**INGMĀRS ČAKLAIS —
aktrises Valdas Freimūtes
un dzejnieka
Māra Čaklā dēls**

— Zinot, ka tava māte bija aktrise, jautāt: Kāpēc tu kļuvi par teātra režisoru, kāpēc tev ir studija «Traģiskais bariņš» un savs INGMĀRA teātris, droši vien, ir pilnīgi lieki. Bet tomēr.

— Lai cik divaini arī būtu, tas, ka mana māte bija aktrise, turklāt neslikta, man «pieleca» ļoti vēlu — tad, kad ar teātri jau nodarbojos.

Skolā es biju slikts skolēns, man bija savas problēmas, un ciest dabūja visi ģimenes locekļi, visvairāk jau, protams, tētis. Tomēr pēc vidusskolas beigšanas man bija pārlicība, ka tikšu iekšā augstskolā, kurā gribēšu. Bija tikai viens jautājums: ko es gribu? Zināju, ka nesēdēšu pie konveijera, bet darbošos ar cilvēkiem. Ja toreiz būtu dzīvojis ārzemēs, noteikti kļūtu par žurnālistu. Tā kā biju beidzis specializēto ķīmijas klasi, biju pārliecināts, ka Ķīmijas fakultātē jau nu noteikti tikšu iekšā, bet pirms tam gribējās pamēģināt ko citu. Šķīstot grāmatīņu, kurā bija informācija par visām augstskolām, eksāmeni un to kārtšanas laikiem, atradu, ka Mūzikas akadēmijā iestājpārbaudījumi sākas gandrīz divus mēnešus ātrāk nekā citur. Tur bija tāda specialitāte: masu pasākumu organizators. Gribēju pamēģināt. Kad aizgāju un redzēju, ka tur uz padesimt vietām ir entie kandidāti, mani «parāva» azarts, es esmu ļoti azartisks cilvēks. Un šis azarts ar katru nolikto eksāmenu kļuva lielāks. Priekšmeti likās interesanti, vienīgi neviens, pasniedzējus ieskaitot, nezināja īsti teikt, ko tad tie masu pasākumu organizatori darīs pēc akadēmijas beigšanas. Sākot ar pirmo kursu, mums dažādus ar dramaturģiju saistītus priekšmetus lasīja Livija

Akurātere. Tētis ar viņu bija iepazīstinājis krievu pirms tam. Atceros, tas bija Rakstnieku savienības poliklinikā, viņš Liviju man stādīja priekšā kā levas mammu, domāja, ka uz tīni levas vārds atstās spēcīgāku iespaidu, lai gan Livija Akurātere kā ļoti erudīta teātra speciāliste, protams, atstāja lielāku iespaidu. Viņa tik interesanti stāstīja par teātri, tik saistošas lietas pateica, ka man sāka likties: jā, tas ir ļoti interesanti. Tie, kas bija čaklāki, mācījās klāt vēl papildus priekšmetus un, akadēmiju beidzot, kļuva par amatierteātru režisoriem. Vēl studiju gados Rīgas angļu ģimnāzijā savācu skolēnu grupu un darbojāties kā skolas teātris, arī pēc tam daudzi palika pie manis. Izveidojās teātra studija *Traģiskais bariņš* un INGMĀRA teātris.

— Kāpēc tavai studijai šāds nosaukums?

— Ja jau var būt dramatisks pulciņš vai kolektīvs, tad jau to var saukt arī savādāk un varbūt pat precīzāk: traģiskais bariņš. Kā mēs darbojamies? Bāzes vieta mums ir palikusi iepriekšējā — angļu ģimnāzija, darbojamies arī citur, kur vien var atrast telpas mēģinājumiem. Tātad: atrodam telpas, mēģinām, iestudējam izrādi un braucam apkārt pa Latviju un citām valstīm, to rādināmi. Kā es saku, INGMĀRA teātris ir vienas izrādes teātris, kad rādām kādu izrādi, tas ir, pārējā laikā šī teātra nav.

— Kādi ir tavi režisora darba pamatprincipi?

— Pamatprincipi ir tāds: ar teātri var nodarboties katrs cilvēks, teorētiski — jebkurš, vienalga, resns vai tievs, lempis vai deļotājs, ar balsi vai bez, jebkurš var sevi izveidot par ideālu aktieri, plastisku, ar labu ritmu izjūtu un dikciju. Viss ir atkarīgs no viņa vēlēšanās, pacietības un uzņēmības.

Fakultātē mans pasniedzējs bija Romans Grabovskis, darbojoties VEFA teātri, iepazīnos vēl ar diviem režisoriem — Hermani Paukšu un Gunti Konstantu, skatījos, kā strādā viņi, studēju arī izci-

lāko krievu un ārzemju režisoru darba stilu, un tā pamazām izveidoju pats savu sistēmu.

— Iestudējot izrādi, tu pats arī nodarbojies ar rakstīšanu un dramaturģiju, lai tu, kā reiz teici, kā dramaturgs varētu palīdzēt sev kā režisoram. Kā tev patik cits literatūras žanrs — dzeja?

— Saprotu, uz kuriem tu velc. Jā, dzeja man ļoti patīk, pat vidusskolas laikā man nebija alerģija pret to. Arī pats esmu rakstījis un nedaudz rakstu. Sevišķi aktīvi sāku lasīt dzeju tad, kad sev atklāju Jāni Akurāteru, kam pilnīgi nejausi uzdūros, cerēju pat izdot Akurātera pirmo pēckara dzejoļu krājumu. Kad dzīvoju kopā ar tēti, es ļoti bieži biju pirmais viņa dzejoļu klausītājs, un liela daļa no tiem man tiešām patika. Dzeju es uztveru kā romantisku sevis izpausmi, un, ja es nebūtu režisors un nerealizētu sevi šādā veidā, šī iekšējā prasība pēc dažādām romantiskām lietām meklētu citus ceļus, un nav izslēgts, ka nodarbotos tieši ar dzejoļu rakstīšanu.

— Kā tu izjūti sava tēta ietekmi?

— Viņš man ir «iedevis» galveno, kas man palīdz: spēju nesēdēt uz vietas, vēlmi kaut ko darīt pat vissliktākajās situācijās, kad liekas, ka tu vairst pilnīgi neko nevari un negribi. Tā ir arī mērķtiecība: izvērit kaut vai mazu mērķīti, bet iet uz to. Iet, lai visu laiku ir kustība. Un vēl viena lieta, ko tētis man iemācīja: turēt muti. Labā nozīmē, protams. Ir briži, kad runāt ir vienkārši stulbi un debili, kad viens teikums var nograut visu iepriekšējo. To redzam dažādos mūs šīs mīsis konkursos, saeimā un daudzās citās vietās, bet cilvēki bieži nefiksē, ka ir briži, kad labākais ir paklusēt.

Ar tēti mēs ideāli saprotamies, pat tad, kad ilgāku laiku nesazvanāmies un nesatiekamies, mums nav pārrāvuma, viņš saprot mani un es viņu, es pat varu prognozēt tēta rīcību uz priekšu un, ja es būtu viņa vietā, es ļoti bieži darītu tieši tāpat, lai arī redzu viņa kļūdas vai kaut ko neatbalstu. Tētis jau nav tikai dzejnieks, viņš nodarbojas arī ar publicistiku un daudzām citām lietām, un mani ļoti ir ietekmējuši un ietekmē viņa spriedumi par ar literatūru nesaitītām tēmām: cilvēkiem, cēloņsakarībām, sabiedrības attīstību kopumā un tamlīdzīgi.

Ja runājam par pašu uzvārdu, tad es daru visu, lai to neapkaunotu un reizē pierādītu, ka arī pats kaut kas esmu, ka tie laiki, kad skolā mani saukāja par «slinko», ir aiz tāliem kalniem. Vismaz man tā gribas domāt. Esmu ļoti komunikabls cilvēks, ātri nodibinu kontaktus, un, ja mans sarunu biedrs vēl uzzina, kā dēls esmu, protams, tālāk viss notiek vēl vieglāk. Esmu beidzis maģistratūru universitātē, kaut kad centīšos pabeigt arī doktorantūru, un var jau būt, ka kādā no mācību iestādēm vai darba vietām esmu uzņemts tikai tāpēc, ka esmu Māra Čaklā dēls, to es nezinu. Bet man gribas dzīvot ar pārlicību, ka visu esmu panācis un izcīnījis pats.

Andrejs Krauliņš